

तु दृष्टेन प्रयोगयचनेन-इति नैष दोषः अस्मत्पक्षेऽपि दृष्टेन भुजिना न फलवचनेन । 'कथं तर्हि-नियमाद-दृष्टं भवति-इति गमप्रते' । यद्यैव भवदीये पक्षे । आह अस्मत्पक्षे फलवत एकवाक्यभावात् फलवत उप-करोति इति गमप्रते । उच्यते अस्मत्पक्षेऽपि फल-वत एवैकवाक्यभावः, एतावांस्तु विशेषः-तत्र श्रुतं फलं समं तु दृष्टम् । अथ यत् लिङ्गम् उक्तं-गृहदाहादिषु कर्म श्रूयते-इति । तत् उच्यते यद्यपि न क्रत्वर्थे द्रव्या-र्जनं तथापि दाहे निमित्ते फलाय वा कर्माङ्गभावाय वा क्षामवत्यादीनां विधानम् उपपद्यत एव । तस्मात् पुरुषार्थं द्रव्यार्जनं प्रीत्या हि तद्विभक्तम् भाष्यम् तत् आरभ्य क्रत्वर्थाः पदार्थास्तत् दर्शिताः तत्पदावगम्याः क्रत्वादि पुं पाणिन्युक्ते सोः परतः स्थितस्य आद्युदा-त्तानिमित्ते शब्दगणे । स च गणः "क्रतु दृशीक प्रतीक प्रवर्ति ह्यव्य भग" ।

क्रत्वीश्वर न० क्रतुता स्थापितमीश्वरलिङ्गम् । काश्याम् क्रतुना मुनिना स्थापिते शिवलिङ्गभेदे "वरणायास्तटे रम्ये कृत्वीश्वरमर्तुत्तमम् । वाशिष्ठीमीश्वरश्चैव लभते वस-तिं त्विह" काशी० १८अ०

क्रथ बधे भा० पर० सक० सेट् घटा० । क्रथति अक्रथीत्-अक्रा-थीत् । चक्राय, णिच्-क्रथयति-ते । अचक्रयत् तः । क्रथ प्रतिचर्षे च० उभय० सक० सेट् घटा० । क्रथयति-ते अ-चिक्रयत्-त । क्रथयां-बभूव आस चकार चक्रे । क्रथन न० क्रथ-बधे ल्युट् । १।भारणेऽक्षेदेने च "राजन्योऽंशं सकृत् क्रथनपटुरिति" प्रबोधचन्द्रोदयः । २।दानवभेदे पुं । "क्रथनश्च महावीर्यः" भा० आ० ६७अ० ।

क्रथनक पुं स्त्री कृथने दन्तकरणककण्टकच्छेदने प्रवृत्तः क्रन् । उड्रे अमरः स्त्रियां जातित्वात् ङीप् ।

क्रथकैशि(शी)क पुं० व० देशभेदे "सपाण्डुपान् क्रथकैशी-कान्" भा० सं० १२०श्लो० "अथेश्वरेण क्रथकैशिकानाम्" "प्रत्युज्जगाम क्रथकैशिकसम्" रघुः । छुसमध्यात् संज्ञायां कन् । सितायुस्त्रिण न० शब्दच० ।

क्रद् रोदने वैकल्ये अक्र० आह्वाने सक० भा० पर० इदित् सेट् । क्रन्दति अक्रन्दीत् चक्रन्द । भावे क्रन्दते क्रन्दि-तम् । अव्यक्तशब्दकरणे "अक्रन्दद्गिनः स्तनयस्त्रिव द्यौः" यजु० १२।६ । अक्रन्दत् क्रन्दति विस्फूर्जति" वेददी० । "यदक्रन्दः प्रथमं जायमानः" यजु० २६।१२ । [याति अयु+क्रन्देनानुगमने सक० अतुक्रन्दति पुत्रम् क्रन्दनेनाउ-

अभि+आभिसुख्येन शत्रुप्रभृतेराह्वाने सक० । "अभिक्रन्दन् दृषायसे" ऋ० १०।२।८ । "अभिक्रन्दन् आभिसुख्येन युद्धायं शत्रूनाह्वन्" भा० । "आभिसुख्येन शब्दकरणे अक्र० । 'अभिक्रन्द स्तनय गर्भम्' ऋ० ५।८३।७ । "अभिक्रन्द भूयभिसुखं क्रन्द शब्दाय" भा० ।

आ+आह्वानपूर्वकरोदने सक० । "आक्रन्दत् भीमसेनं वै" भा० वं० १५७अ० । सम्यक्क्रन्दने च "आक्रन्दिषुः सखीनह्वन्" भट्टिः । "तदीयमाक्रन्दितमार्त्तसाधोः" रघुः । सम्+आ+सम्यगाह्वानपूर्वकक्रन्दने "हा तात ! धर्मरा-जेति सभाक्रन्दन्हाभये" मा० आ० १०७३श्लो० नि+यथानामशब्देऽज्ञारणे । "न्यक्रन्दीज्जन्म प्रब्रुवाणो यथास्य शब्दस्तथा नामेरयति वाचम्" निरु० ६।४।

प्र+स्तवने "प्र वः, स्पडकृन्तु सुविता यः" ऋ० ५।५६।१ । "अकृन्तु स्तौति" भा० वेदे गणव्यत्ययात् शपोलुक् । वि+विशेषण क्रन्दने । सम् सम्यक् क्रन्दने ।

क्रद् वैकल्ये भा० आत्म० अक्र० सेट् घटादि० । क्रदते अक्रदित् चक्रदे णिच् क्रदयति । यङ् वेदे कनिक्रदते यङ् लुकि कनिक्रत्ति कनिक्रदीति "उपस्थे दृषभः कनि-क्रदत्" ऋ० ६।७७।५ । "कनिक्रदत् शब्दं कुर्वन्" भा० । अस्तु+अनुगमने सक० । "संशयेयं चौषीरतुचक्रदे" ऋ० ८।३।१० । "अनुचक्रदे अनुगच्छति" भा० ।

क्रन्द निरन्तरशब्दकरणे चुरा० अक्र० उभ० सेट् । प्रायेणाङ्-पूर्वः आक्रन्दयति ते आचक्रन्दत् त । आक्रन्दयाम् बभूव आस चकार चक्रे ।

क्रन्दन न० क्रदि-भावे ल्युट् । १।शोकादिनाऽश्रुपातहेतुव्यापारे रोदने शब्दरत्ना० योषधीरुदेः २।आह्वाने च अमरः श्विङ्लि पुं स्त्री शब्दभा० । स्त्रियां जातित्वात् ङीप् । क्रन्दित न० क्रदि-भावे क्त । रोदने अमरः । आह्वाने भेदि० योषानां चीत्कारशब्दकरणे शब्दरत्ना० ।

क्रपे कपायाम् भा० अक्र० आत्म० सेट् घटादि । क्रपते अक्र-पित् चकपे णिच् क्रपयति ते । "उत्तराहर्षवपुःक्रपित्" ऋ० ७।२०।६ । वेदेऽस्य कचित् संप्रसारणम् । "उतो वपन् धीतयो देवानां नाम बिभ्रतीः" ऋ० ६।६६।४ । "विन्दन् ज्योतिष कपन् धीभिः" ऋ० ४।१।१४ । "मर्तानां चिदुर्व-शीरकपन्" ऋ० ४।२।१८ । "विश्वे देवा अकपन् समीचो-र्निष्पतन्त्यः" ऋ० १०।२४।५ । "कोव कपमाणमकणुतं विचक्षे" ऋ० १।१।६।१४ ।

क्रम पादविच्छेपणेन गती भ्यां पर० सक० सेट् । अस्व सार्व-